

SVOBODNA SLOVENIJA

ANO XXXVIII (32)

Štev. (No.) 2

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

11. januarja 1979

Eksplzivni perzijski zaliv

Večina znanih petrolejskih ležišč izven sovjetskega in kitajskega bloka se nahaja na obeh straneh Perzijskega zaliva, na področju Srednjega vzhoda, ki je danes žarišče sveta, kamor so uprte oči svobodnega in komunističnega sveta, vsakega seveda iz različnih razlogov. Na tem področju sta dve največji državi, Iran in Saudijeva Arabija — tudi na petroleju najbolj bogati —, ki si stojita sovražno nasproti druga drugi. Med njima pa je stisnjenih enajst krhkih petrolejskih mini-držav, kjer Iran in Saudijeva Arabija tekmujeta med seboj s svojim vplivom.

Ob južni obali Perzijskega zaliva, med Irakom in Indijskim oceanom, prebiva okoli 3 milijone ljudi. Ena tretjina npr. kuwaitskega prebivalstva, ki šteje en milijon ljudi, je tkim. Palestincev, ki so edina arabska „manjšina“ na tem področju, v drugih desetih arabskih državah okoli Perzijskega zaliva pa je med domačim prebivalstvom 80% tujcev z vseh delov sveta, ki so se na to področje začasno naselili za zaslužkom. Vse te tujce malo ali nič ne zanimajo politična trenja med arabskimi državami, še manj med Iranom in Saudijevimi Arabijo, zlasti sedaj ne, ko je Iran močno oslavljen zaradi protišahovskih izgrediv.

Vpliv Saudijevih Arabije prevladuje v Kuwaitu, v Qatarju in v večini teoretično Združenih arabskih emiratih, vključno v najbogatejšem Abu Dhabiju. Iranski vpliv prevladuje v Omanu, kjer živi nad polovico arabsko govorečega prebivalstva ob zalivu, ima pa najmanj petroleja, da je v Dubaiju in v Bahrainu.

V Bahrainu živi velika iranska manjšina, ki kontrolira tamkajšnje trgovino, tako da je arabski vladar te države ujet v križni ogenj. Dovoliti je moral pred kratkim Saudijevi Arabiji zgraditi in odpreti njeno prvo prekomorsko vojaško oporišče, dasi se ni upal odpovedati iranski mornarici in letalstvu uporabe svojega pristanišča in letališča.

V Združenih arabskih emiratih je igra mnogo bolj odkrita. Dubai, tradicionalno najbogatejši emirat, z veliko iransko skupnostjo trgovcev in z majhnim zanimanjem za „arabstvo“, je takoj za Abu Dhabijem po bogastvu petrolejskih zalog. Od ustanovitve Združenih arabskih emiratov leta 1971 se Abu Dhabi trudi s svojim petrolejskim bogastvom zediniti te emirate v federalno državo pod svojim vodstvom. Pripravljen je plačevati za začetek 98% federalnega proračuna te države. Močno mu nasprotuje Dubai, z iransko podporo in nasveti.

Po sedmih letih se Združenim emiratom ni posrečilo ustanoviti skupnega poveljstva za vojsko ter vsak emirat še vedno vzdržuje lastne oborožene sile. Teoretično so oborožene sile integrirali že leta 1976, toda ko je hotel šejk Abu Dhabija postaviti za vrhovnega poveljnika enega svojih sinov, je Dubai postavil svoje oborožene sile v pripravno stanje in se postavil po robu. Krizo so sicer mirno premostili, toda sin Dubaiskega šejka Abu je odletel v Teheran na posvet. Kljub podpori Saudijevih Arabije si sedaj šejk Abu Dhabija ne upa znova povzročiti krize, ker ima večino svojih vojakov najetih iz sosednjega Ommana ter zato ne more računati na njihovo lojalnost v vseh okoliščinah.

To je stalna skrb šejka Abu Dhabija, ker Oman na drugi strani smatra vse področje Združenih emiratov za svoje ter je tesno povezan z Iranom, ki ima nekaj svojih oboroženih sil stalno razmeščenih v Omanu. Tu tiči vzrok, da so morali Združeni emirati ostati mirni, ko se je eden njihovih članov, Ras al-Khaimah zapletel v vojaške probleme lanskega novembra z Omanom, ko si je poskušal prilastiti nekaj kvadratnih kilometrov njegovega ozemlja.

KOLEKTIVNO VODSTVO JUGOPARTIJE PO TITU

Na zasedanju prezidija Centralnega komiteja jugoslovanske KP v Hercegovini je 24-člansko vrhovno vodstvo Titove partije sklenilo, da bo 50-letni bosanski Hrvat Branko Mikulić prvi član prezidija, ki bo nadomestoval diktatorja Tita kot partijskega šefa, kadar bo to potrebno.

Jugoslovanska uradna tiskovna agencija Tanjug je v svojem poročilu ta sklep formulirala takole: „Mikulić bo izvrševal funkcije, ki mu bodo poverjene in bo predsedoval sejam prezidija, po zadevni odločitvi in v skladu s predsednikom Zveze komunistov Jugoslavije (Titom), kadar tega predsednik Zveze komunistov Jugoslavije sam osebno ne bo mogel.“ Prav tako, kakor v primeru Titovega namestnika na državnem vodstvu, se pravi v vladi Jugoslavije, kjer ga trenutno zastopa Albancev Fadil Hodža, bo rok Titovega namestnika v partiji eno leto.

Na prvi pogled ta sklep partijskega prezidija ne bi bil nič posebnega, ker člen 82. pravilnika jugoslovanske KP itak določa, da „kadar sam ne more, lahko predsednik partije zaupa predsedovanju vsakega posameznega zasedanja partijskega prezidija kateremu koli drugemu članu partijskega prezidija.“

Toda zanimivost je v tem, da partijski pravilnik določa „posamezna zasedanja partijskega prezidija“, ne govori pa o „roku enega leta“, kakor je poročala agencija Tanjug, niti ne o „funkcijah“, katere prav tako omenja Tanjug. Tiskovna agencija pa na drugi strani v svojem poročilu o zgornjem partijskem sklepu sploh ne omenja partijskega pravilnika.

Po partijskem pravilniku, in sicer po istem členu 84, je druga najmočnejša oseba v jugoslovanski KP, takoj za predsednikom Titom, glavni tajnik partije, ki je trenutno 53-letni Slovenec Stane Dolanc.

Z zgornjim sklepom partijskega prezidija, ko so postavili Mikulića za Titovega namestnika v partiji, so vsakakor močno zamajali tla pod nogami Stanetu Dolancu.

Opazovalci menijo, da je diktator Tito to storil zaradi svojih slabih izkušenj z bivšim šefom jugoslovanske policije Rankovićem, ki ga je najprej proglasil za svojega naslednika, nato pa ga vrgl z vodstva leta 1966, ko je odkril, da vohuni proti njemu. Od takrat naprej se je Tito izogibal kogar koli imenovati za svojega naslednika, tudi ne svojega najzvestejšega partijskega privrženca 68-letnega Slovenca Edvarda Kardelja, za katerega je vsakdo vedel, da je Titov izbravec. Odkar je Kardelj resno bolan in ga več ne smatrajo za Titovega naslednika, ko bo ta izgubil s političnega prizorišča, smo mnogi jugoslovanski in zahodni opazovalci začeli smatrati partijskega glavnega tajnika Staneta Dolanca določenega za ta položaj.

Iran je že do grla zapleten v notranje in zunanje politične probleme ne samo v lastni državi, temveč tudi na arabski strani Perzijskega zaliva. Zato ni samo velika nevarnost za bodoči razvoj na tem področju, temveč za ves svobodni svet. Za vsako arabsko državo, v kateri trenutno prevladuje vpliv Saudijevih Arabije, Iran predstavlja drugi možni vir za oporo v njihovi kronični verigi sporov med šejki tako glede gospodarstva in financ kakor glede meja njihovih vladavin.

Ni verjetno, da bi se Iran nekega dne odločil napasti Saudijevu Arabijo ali da bi obe državi skupaj intervenirali pri uničenju kake morebitne komunistične revolucije v katerem koli emiratu — tak razvoj, namreč revolucije, je v emiratih skrajno neverjetna možnost — in bi pri tem prišlo med njima do slučajnega spopada. Lahko pa pride do oboroženih sovražnosti med njima zaradi njune tesne povezanosti

Toda Dolanc, dasi sposoben organizator in dinamičen partijec, nima veliko pristašev med vodilnimi jugoslovanskimi partijci. Navrhu tega se zadnje teden po Jugoslaviji o Dolancu tudi iz partijskih krogov širijo govorice, da je bil Stane Dolanc med drugo svetovno vojno vse do leta 1943 član Hitlerjeve nacistične mladinske organizacije Hitler Jugend (Hitlerjeva mladina) in da je šele kasneje šel med partizane. Te govorice je jugoslovanska KP izpustila izpod kontrole zlasti še po izidu znane knjige Duška Doderja pri založbi Randon House v New Yorku konec 1978 „Jugoslavlani“, kjer na strani 74 dokumentirano ugotavlja, da je „Stane Dolanc, izvršni tajnik jugoslovanske komunistične partije in vodilna osebnost v državi, v od nacistov okupirani Sloveniji bil član Hitler Jugend, predno se je pridružil komunistom leta 1943.“ Po vsej Jugoslaviji so se sedaj začeli spraševati, ali je sploh možno, da bi tak človek, ki je bil med drugo svetovno vojno član nacistične organizacije, lahko nasledil Tita.

Branko Mikulić je znan kot „odločen mož“, zagrižen proti tkim. „liberalnim tokovom“ v partiji in vztrajno zahteva najtežje kazni za „vse protidržavne elemente“. Nihče v partiji pa Mikulića ne smatra za „prosovjetskega“ človeka, zlasti še, ker se je Tito resno potrudil, da je iz svoje okolice tekom let izločil slehernega partijca, ki bi kakor koli nihal med lojalnostjo Moskvi in Beogradu. O Dolancu medvojni preteklosti je jugoslovanska partija, s Titom vred, doslej previdno molčala. Ravna se namreč v svoji dialektiki po načelu prve koristnosti partiji, kakor vse druge partije v kateri koli državi na svetu. Kakor so npr. v Vzhodni Nemčiji obdržali na položajih mnoge bivše sposobne nacistične, ki so se ob koncu vojne enostavno prelevili v partije, tako je jugoslovanska KP storila v Jugoslaviji. Eden takih bivših sposobnih nacističnih privrženec, prelevitih v sposobnega partijca, je Stane Dolanc in je zato o njegovi preteklosti partijska zgodovina doslej molčala.

V teh pripravah za Titovo nasledstvo, je partijski prezidij nekaj dni za zasedanjem v Hercegovini sprejel še dodatni člen k členu 84 partijskega pravilnika, po katerem „ne more nobeden posameznik (razen predsednik Tito) vladati nad partijo brez dogovora z drugimi člani prezidija.“ Tako je Tito odvzel možnost prevzema popolne oblasti nad partijo in nad državo po svoji smrti tudi Mikuliću ali kateremu koli članu partijskega prezidija — vsaj na papirju. Kolektivno vodstvo partijskega prezidija naj bi vladalo Jugoslaviji.

Kako se bo zadeva iztekla, ko diktatorja Tita več ne bo, pa bo pokazala prihodnost. Po mnogih znakih sodeča za narode Jugoslavije nikakor ne bo rožnata — če ne bodo pametni.

s spori med posameznimi emirati in njihovimi šejki. Če bi se to zgodilo, bi bil spopad med Iranom in Saudijevu Arabijo silovit, ker sta si v zadnjih letih, predvsem po podražitvi cen petroleja, oborožila svoji vojski z najmodernejšim orožjem, bojno pozorišče pa bi bilo ravno področje največjih petrolejskih ležišč na svetu.

S temi kulisami v ozadju je treba gledati sedanjí krvavi razvoj v Iranu proti šahovemu režimu. V Moskvi bi hoteli Iran dobiti pod svojo kontrolo, ne toliko zaradi petroleja, kakor zaradi vpliva na vse ostale arabske države in zlasti na Saudijevu Arabijo. V ZDA in Zahodni Evropi se trudijo Iran na vsak način pomiriti, da bo ostal na „naši“ strani in bo s tem ohranjeno ravnotežje v Perzijskem zalivu, pa naj bo še tako zapleteno. Vse to vse dotle, dokler bo še kaj petroleja na tem področju.

P. F.

Vacaciones para el descanso

Paulo VI decía que hay dos criterios fundamentales para las vacaciones. „Uno se dirige a la disipación, a la relajación moral que cae frecuentemente en formas vulgares de excitación sensible y sensual. El otro criterio que debería presidir las vacaciones, es el de la recreación, es decir, del fortalecimiento de las propias fuerzas físicas y morales. Es uno de los modos que mejor responde a este criterio de vacaciones restauradoras y al de los encuentros festivos. Encuentro con la naturaleza, pero encuentro, sobre todo, consigo mismo y con el reposo, en el ejercicio físico y especialmente en el gozar de alguna hora de silencio interior, de reflexión, de conversación seria y agradable, de lectura serena. Y este encuentro llama fácilmente a otro: el encuentro con Dios. Felices los que durante las vacaciones saben fijarse algún día de retiro espiritual.“

Kaj bo z Jugoslavijo?

Znani nemški publicist J. G. Reissmüller je napisal za božične dni v Frankfurter Zeitung zanimiv članek o Jugoslaviji z ozirom na čas — po Titu. Takole gleda na nje bodočnost ta dopisnik iz Beograda:

Tito je že prekoraj 85 let. Razumljivo, da se razmišlja, kaj se bo zgodilo z mnogonarodno državo po njegovem odhodu. Najmočnejši sosed Jugoslaviji je sovjetski blok. Moskva čaka z „mirno vzbudljivostjo“ na začetek potitovske dobe. Bo tedaj Jugoslavija s silo povrnjena v njen tabor?

Mnogo stvari govori za to, da so se sovjeti l. 1968 premislili, da bi po priključitvi Češko-Slovaške tudi razmere na Balkanu spravili v red. Ta premislek je tedaj pomenil odklonitev vdrata tudi v Jugoslavijo. Od tedaj je minulo dobrih deset let in pomislek je na mestu prav tako kot tedaj. Vpad v Jugoslavijo bi utegnil zaneti trajno vojsko s prebivalstvom.

Posledice takega vpadu bi bile za Sovjetijo porazne tako za razmerje do Združenih držav, kakor tudi do Tretjega sveta, in celo do vsega svetovnega komunizma. Zakaj naj bi Moskva vse to vzela nase, ko pa posest Jugoslavije ni nujno potrebna za sovjetski imperij in ko sovjetskemu bloku nepriključena Jugoslavija poleg raznih neugodnosti more nuditi tudi mnogo prednosti?

Ni namreč tako jasno, da je Titova država od l. 1948 pripravljala Sovjetiji samo težave. Njen enostranski antiamerikanizem, sploh protizahodno politiko, aktivno „neuvrčenost“ v bloke, je Sovjetija v Aziji in Afriki večkrat s pridom uporabila. Jugoslovanski „socializem“ sovjetskim politikom ni namreč vedno enako slab. „Zelo slab“ jim je tedaj, kadar se ločuje od sovjetsko-leninističnega zgleda kot recimo v začetku 50-tih in na začetku 60-tih let. „Znosnen“ je tedaj, ko se spet pobota s čisto teorijo in prakso rigorozne partijske diktature, kakor koncem 50-tih let ali l. 1972. Sovjeti gledajo z budnimi Argusovimi očmi, kako se Jugoslavija pripravlja na čas po Titu; kako se mogočna oblast, ki je Tito ne more več obvladati, deli; v kakšno smer kaže politična razcepjenost v komunistični partiji v sicer v bizantinskem ritualu stroge ideologije... V resnici gre manj za to, kaj bo Moskva storila nekega dne z Jugoslavijo, kakor za to, kaj se bo nekega dne zgodilo v Jugoslaviji. To pa se razvija že sedaj.

Političen položaj današnje Jugoslavije je težko spraviti na en skupen imenovavec. Totalitaristini protiidar l. 1972 se je nekako izčrpal, vsaj

njena „mašinerija“ teče polno. Federalizem, ki so ga smatrali že za mrtvega, je ta udar preživel. Spet se je že javno razpravljalo, koliko demokracije bi bilo treba pustiti „samoupravljanju“.

Toda meščana malo zanimajo abstraktne diskusije o tem v časopisju, niti ne debate o nerazumljivih reformah volilnega in parlamentarnega sistema, ustave podjetij itd. Zanj so važnejše bolj konkretne vabe. Recimo: popustitev tajne policije, več prostora za nacionalne kulture državnih narodov, kakor za Hrvate ali Albance, manj ostrosti v cerkveni politiki, več možnosti razvoja malega obrtništva itd. Prosovjetski veter v začetku 70-tih let je izhlapel. Med ljudmi, ki stoje v prvi vrsti ob Titu, imajo previdni reformisti lahko prevago: vpliv macedonskega Grličkova, ki je odgovoren za medkomunistične odnose v državi, počasi rase, gibljivi tajnik partije Dolanc, Slovenec, se nagiba k reformam... itd.

V tem pogledu se ob koncu lanskega leta ni kaj spremenilo. Ostalo je nenavadno prepletanje enopartijske diktature in federalizma; prav tako v zunanji politiki distanciranje od Sovjetije. V zadnjem času je Jugoslavija spet po desetletju kupila orožje v Združenih državah. Nenehna sovjetska jeza nad tem, da je Jugoslavija tako počastila obisk kitajskega odposlanca, in da ga je ljudstvo s takim navdušenjem sprejemalo, je pustila Beograd hladno.

Toda nekatera znamenja v notranji politiki kažejo na krepitev leninističnega elementa v jugoslovanskem komunizmu. To dokazuje n. pr. proces proti mladim Hrvatim v Zagrebu zaradi državi sovražnega delovanja, ki je bil tajen. Proti privatnim obrtnikom, ki so nekaj časa uživali mir, je Tito začel nov boj. Moč tajne policije je spet zrastle. Nje šef Herljević, notranji minister, je podpiral Tita pri osvoboditvi štirih nemških teroristov. Tajnik partije Dolanc je izgubil zaupanje, nasprotno pa ga je pridobil leninistični pristaša Bošnjak Mikulić.

Med reformisti in protireformisti je videti, da vlada neko stabilno ravnotežje. Reformisti imajo — v trenutku sicer ne izkoriščene — simpatije med občinstvom, protireformisti pa se čuti-jo podpirani od Tita. Prehitro pa bi bilo misliti, da bodo ti s Titovo smrtjo zlomljeni. Da se bodo generali, ki imajo vsi visoke pozicije tudi v stranki, raje nagmili k njim, lahko v vodstvu partije pripelje do hudih bojev: tudi od mnogih pričakovana državljanska vojska ni verjetna. Toda usoda Jugoslavije se bo — kot vedno — odločila v Jugoslaviji.

Goriška in Primorska

Slovensko odposlanstvo v Rimu

Predsednik italijanske vlade Andreotti je 14. decembra sprejel skupno slovensko delegacijo iz Julijske krajine in se razgovarjal z njo dobro uro. Delegacijo so sestavljali dr. Drago Štoka (Slov. skupnost), Jelka Gherbez, senatorka KPI, Marij Maver (Svet slovenskih organizacij), Boris Race, predstavnik titovske Slovenske kmečkogospodarske zveze, Marko Waltritsch, član It. socialistične stranke ter kot predstavnik kulturnih društev iz Beneške Slovenije župnik Emil Cencig in Pavel

Petriciga. Delegacija je Andreottiju povedala, da se poldruge leto po zadnjem srečanju z njim vprašanja slovenske manjšine niso pomaknile z mrtve točke, razmere v Beneški Sloveniji pa so se celo poslabšale. Pred letom ustanovljena vladna komisija pa dela počasi in sploh še ni našla stika s manjšinjsko stvarnostjo. Na te očitke je Andreotti odgovoril z novo obljubo: „Rešitev manjšinjskega vprašanja ni samo ustavna obveza, ampak širši državni interes: Ne bodite zaskrbljeni, ko se bomo prihodnjč videli, upam, da bo dokončno.“

ITALIJA PRED NOVO POLITIČNO KRIZO

Italijanska manjšinska demokratska vlada vstopa v novo razdobje nestabilnosti, ki more Italijo spet spraviti v politično krizo in do zgodnjih splošnih volitev.

Številni vidni predstavniki italijanskega javnega življenja hočejo preprečiti krizo; toda vedno večje razpoke se pojavljajo v krhkem paktu z levico, ki vzdržuje demokratskega ministrskega predsednika Andreottija na predsedniškem stolčku že od avgusta 1976 naprej.

Vodje komunistične, socialistične in socialdemokratske stranke se vedno pogosteje oglašajo nezadovoljni s sedanjo politično strukturo v državi. Te stranke, skupno z republikanci, v medsebojnem dogovoru ohranjajo v italijanskem parlamentu sedanjo vlado na oblasti.

Vodilna figura italijanske komunistične partije Emanuele Macaluso je nedavno izjavil, da bo „položaj kmalu nevzdržen, če ne bo nobene spremembe v vodstvu in politični smeri vlade.“

Drugi vodja italijanske socialistične stranke Claudio Signorile se pritožuje, da enostrankarska manjšinska vlada ne zna in ne more rešiti italijanskih gospodarskih problemov.

Vodja socialdemokratov Pietro Lon-

go pa zahteva sestavo nove vlade, ki naj bi bila sestavljena iz enakega števila demokristjanov in tehničnih strokovnjakov, sprejemljivih za levičarske stranke.

Nobena od teh strank, ki protestirajo, noče v koalicijsko vlado z demokristjani.

V okolici predsednika Andreottija izjavljajo, da je Andreotti mnenja, da bo mogel vladati Italiji še vsaj do konca letošnjega junija. Priznal je, da opaža „vedno večjo utrujenost“ pri zgoraj omenjenih štirih strankah pri podpiranju demokratske vlade.

Eden od ključev za najbližji politični razvoj bo vsekakor reakcija delavskih sindikatov do novega triletnega gospodarskega načrta, ki ga bo demokratska vlada v kratkem objavila. Iz vladnih krogov napovedujejo, da načrt predvideva uskladitev vsakokratnih povišanj plač z inflacijo, kar pa da bodo komunisti odklonili in povzročili vladno krizo.

Mnogo znakov tudi kaže, da je italijanski partijski vodja Berlinguer pod vedno večjim pritiskom iz partijskih vrst, naj odpove dogovor z demokristjani, ki da je stal partijo velike izgube razočaranega članstva.

Nova ustava za Rodezijo

V Rodeziji je koalicijska vlada belcev in črnec, ki jo sestavljajo Smith in štirje nekommunistični črnski vodje, objavila načrt prve ustave nove države, ki bo ustanovljena po predaji oblasti belcem črnem.

Po novi ustavi se bo Rodezija imenovala Zimbabwe Rhodesia, ko se bo po splošnih volitvah, ki so napovedane za letošnji 20. april, spremenila v neodvisno državo z večinsko črnsko vlado.

V svojem boju za neodvisnost od belcev so črnci govorili in pisali o svoji državi Zimbabwe ter so imeli namen popolnoma opustiti staro ime Rodezija. Kaže, da je belcem uspelo s črnci napraviti kompromis. Črnski nacionalisti pa so na kompromis pristali tudi zato, da bi dvignili moralo pri belcih, ki so še ostali v Rodeziji. Na tisoče belcev se je namreč zadnje mesece za stalno izselilo iz Rodezije iz strahu pred prihodnostjo v Zimbabwe. Črnski vodje pa vedo, da brez belih tehnikov in drugih strokovnjakov država ne bo mogla ohraniti sedanje življenjske ravni.

Nova ustava bo odobrena s plebiscitnim glasovanjem, napovedanim za letošnji 30. januar.

Ustavni načrt obsega 150 strani besedila. Prvi člen ustave pravi: „Ime države je Zimbabwe Rhodesia.“

Naslednji členi govorijo o sestavi

parlamenta in juridične oblasti. Imenovani bodo komisarji za pravosodje, državno upravo, zapore, policijo in obojzidne sile, ki bodo skrbeli, da bodo ti organi ostali pod kontrolo belcev ves čas veljave nove ustave, ki je predvidena za prvih deset let nove države.

Zimbabwe Rhodesia bo imela dvo-zbornični parlament: 30-članski senat, kjer bo dve tretjini črnec v 100-članski zbornici, v kateri bo 72 črnec.

Prve splošne volitve bodo v Zimbabwe Rhodesiji spet čez pet let ter jih bo morala oklicati tkim. vlada narodne enotnosti, ki bo po strukturi odgovarjala strukturi novega parlamenta.

V MESTECU Saint Francois na francoskem otočju Guadalupe v karibskem morju so se sestali na dvodnevno vrhunsko konferenco predsedniki ZDA, Anglije, Francije in Zahodne Nemčije ter so razpravljali o ameriški obnovi diplomatskih odnosov s Kitajsko, o položaju v Iranu in o problemu ameriških in zahodnoevropskih odnosov z ZSSR. Ustavljena proizvodnja petroleja v Iranu zaradi protišahovskih izgedov bo samo deloma prizadela štiri velesile. ZDA uvažajo iz Irana samo 5% svoje petrolejske potrebnosti, Francija 9%, Anglija 11% in Zahodna Nemčija 13%.

MEDNARODNI TEDEN

LETOŠNJA ZIMA v Evropi je spet izredno huda ter so po vsem kontinentu deloma zamrznile tudi največje reke, kakor so Ren, Donava, Laba in druge. Tudi snega je namedlo po vseh državah, vključno v severnih predelih Španije, Italije in v Grčiji, temperature se sučejo ok. -20°C. Najhujši mraz imajo seveda v ZSSR, kjer so v Moskvi že dosegli -40°C, napovedujejo pa za ta teden celo -50°C. Mrzli val je zajel tudi Slovenijo in ostalo Jugoslavijo s snežnimi zameti in temperaturami med 20 in 30 stopinj pod ničlo. Mraz je tako vztrajen, da je npr. zamrznila tudi tako hitro deroča reka kakor je Drava. Zima je zahtevala po Evropi tudi več desetih smrtnih žrtev ter na mnogih področjih ustavila cestni in rečni promet.

REDNA VIETNAMSKA VOJSKA se bori skupaj s komunistično gverilo v Kambodži proti prokitajski vladi z orožjem, ki ga dobiva Vietnam od Sovjetske zveze. Kamboška vlada protestira proti vietnamskemu posegu v gverilске akcije na kamboškem področju, toda brez uspeha. Moskva se je zagrizla za gotoviti si kontrolo nad Kambodžo preko svojih zaveznikov Vietnamske.

PRVI AMERIŠKI FILM, ki ga bodo Kitajci po letu 1949 spet lahko videli — leta 1949 je prišel na oblast na Kitajskem komunist Maocetung — bo „Future world“ („Prihodnost“), z glavnim igralcem Petrom Fondo. Kitajska državna filmska družba je ta namišljeno znanstveni film kupila za dobo petih let. V Hollywoodu so ga izdelali že leta 1976.

„PLEČNIKOV MEMORIAL“

Na IX. „Plečnikovem memorialu“ so slovenski zdravniki razpravljali tudi o evtanaziji novorojenčkov in trdili do spoznanja, da je vsaka evtanazija v „principu negacija zdravljenja in da spodjeda temelje humane medicine“. Dolgoletne izkušnje kažejo, da se otrok, ki mu ob rojstvu človek ne bi mogel obetati kaj dobrega, pozneje razvije v povsem normalnega, včasih celo nadpovprečno inteligentnega šolarja. In narobe, ob rojstvu „klinično“ zdrav otrok se pozneje včasih razvija slabše od prizadetega. V diskusiji, ob koncu simpozija, se je občinstvo živahno, čeprav z majhno zadrego, strinjalo s splošnim zdravnikom (poslušalcem tega simpozija), ki je vse prisotne (pa tudi vse ostale Slovence) pozval, naj imajo vendar vsaj po tri otroke, kajti z manjšim prirastkom se Slovenci „dokazano“ ne bodo obdržali.

(Dr. Janez Plečnik (1875-1940), brat arhitekta Jožeta, je bil doktor patolo-

IZ ŽIVLJENJA IN DOGAJANJA V ARGENTINI

Božični, zlasti pa novoletni prazniki so bili v Argentini in predvsem v Vel. Buenos Airesu v znamenju turističnega potovanja na morje in v manjši meri v kordobske hribe. V bariloško turistično področje je odšlo manj počitnikarjev zaradi „napetosti“ med Argentino in Čilom in bariloške bližine čilsko-argentinski meji. V Mar del Plato je za novo leto prišlo iz Buenos Airesa nad 190.000 turistov, več tisoč se jih je preselilo na počitnice v urugvajsko letovišče Punta del Este, v bližnjo Colonio tudi v Urugvaj pa dnevno prihaja čez Rio de la Plata nad 2000 argentinskih turistov. Do marca je na vseh rečnih ladjah v Urugvaj oddan prostor za prevoz avtomobilov, prav tako je težko dobiti prostor bodisi na letalih ali na ladjah za potovanje v Urugvaj. Nekoliko bolj premožni se podajajo na počitnice v Južno Afriko, ki je tudi cenejša, kakor je Argentina, več tisoč se jih je podalo v ameriški Miami, od koder se vračajo obloženi z raznim materialom za preprodajo v Argentini.

V minulem letu je inflacija, ki je dosegla 170%, skoro vsem podjetjem, zasebnim in državnim, prizadela vsaj resne skrbi, če že ne izgub. Eno državnih podjetij, ki pa postaja iz leta v leto močnejše v Argentini, so igralnice. V letu 1978 je to podjetje imelo rekordne dobičke: igralnice, loterije, quinela, konjske dirke, prode. Igralnice so sedaj posejane po vsej državi. Največje so v Mar del Plati, v Miramarju, v Villa Gessel, v Pinamarju, v Iguazu ob brazilski meji, v bližnjem hotelu Acarai na paragvajski strani, kjer igrajo bosonogi Paragvajci, itd.

Argentinsko delavstvo ostaja nezadovoljno s povišicami plač, ker jim jih sproti spodjeda inflacija. Za letos so uradne napovedi odstotka inflacije nižje od lanskih, neuradni krogi pa napovedujejo najmanj 160% inflacije in dvig ameriškega dolarja do konca leta na 2100 pesov. Gospodarski minister Martínez de Hoz je napovedal meseč-

gije, profesor anatomije na ljubljanski medicinski fakulteti in pionir slovenske medicinske terminologije. Ustanovil je v Ljubljani anatomski inštitut in je bil prvi na svetu, ki je v histološko tehniko namesto ksilola uvedel primernejši tetraklorid.)

1944 — 1979

35. OBLETNICA USTANOVITVE NARODNEGA ODBORA ZA SLOVENIJO — SLOVENSKEGA DEMOKRATIČNEGA PREDSTAVNIŠTVA V SVETU.

Tine Debeljak:

Med knjigami in revijami

Letno poročilo Celovške slovenske gimnazije

Letošnje letno poročilo zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu je izšlo ob koncu XXI. šolskega leta pod Zupančičevim geslom letošnje sklepne priveditve „Živeti in umreti je usoda naša, a cilj nam je visoko posajen“. Na 104 straneh poročila o sestavi in delu gimnazije, kakor je navadno vsebina takih letnih poročil. Naprej poročila o predstavnikih gimnazije: o personalnem zastopstvu, odboru šolske oblasti, ki ga sestavljajo predstavniki profesorjev, staršev in dijakov ter nato o upravi šole, ki jo vodi zdaj direktor dr. Reginald Vosperek z upravnim uradom, 14-timi kustosi, šestimi referati ter osmimi predsedniki delovnih skupnosti. Nato slede razpredelbe profesorjev in njih učnih predmetov (37 oseb) ter šolska kronika. Sledi: pregled učencev po razredih (20 paralel), pregled slovenskih in nemških nalog, posebej maturitetnih... V tem letu je zavod štel 508 dijakov, od katerih jih je v dijaških domovih stanovalo 292, v mestu 29, vozilo pa se jih je v šolo 187.

Članki so posvečeni odhajajočemu ravnatelju dr. P. Zablatniku in nastopajočemu dr. R. Vospereku. Nato so prikazani razni nastopi dijaštva na gimnaziji (šolska akademija, počastitev O. Zupančiča, koncert in dela raznih seminarjev itd.). Izredno zanimiv pa je pregled, kakšni so poklici nekdanjih abi-

(78)

turientov slovenske gimnazije, ki niso šli na univerze. V lanskem poročilu so bila namreč imena in uspehi dijakov, ki so končali univerzitetne študije; v letošnjem pa uspehi v drugih poklicih. Npr. v denarnih zavodih (17), pri pošti (16), pri financih (7), na glavarstvih (2), pri železnici (2), pri invalidskem uradu (2), bolniški blagajni (1), v žurnalistiki (2), na letališču (2), v knjižnicah (2), pri turizmu (1), pri raznih ustanovah in podjetjih (12) in v samostojnih poklicih (3). Škoda, da nimamo pri roki lanskega seznama visokošolskih poklicev, kajti letos se jim je pridružilo še 13 absolventov raznih fakultet in 6 postsekundarnih izobražencev (tehničnih šol itd.).

Prav iz teh seznamov vidimo, kako velikega pomena za slovenske Korošce je ta slovenska gimnazija, ki je dovršila sedaj že 21 let blagoslovljenega delovanja.

Almanah: Sadovi truda

Slovenski srednješolski tečaj ravn. Marka Bajuka v Buenos Airesu ima že nekaj let lep običaj, da zadnji V. letnik pred vstopom v življenje izda svoj „almanah“, kakor je bila navada v domovini, da so abiturienti izdajali podobne zbirke kot „slovo od leta učenja“. Letošnji almanah nosi naslov Sadovi truda in so ga sestavili pod vodstvom svojega profesorja Tineta Debeljaka ml. Ta je napisal almanahu tudi uvodni na-

potek, kjer pravi, da so si dijaki za to publikacijo postavili nalogo, da „kot mornar, ko je najvišji dan, premeri daljo in nebeško stran“, premerijo organizacijsko moč Slovencev v Argentini, kajti ob „vstopu v življenje jih zdaj kliče narodna in kulturna dolžnost, da se vključijo tudi oni v zdrave člene našega naroda in povrnejo skupnosti to, kar so od njenih organizacij prejeli.“

Tako je 39 letošnjih slovenskih abiturientov sodelovalo pri almanahu z naslovom „Sadovi truda“, hoteč s tem naznati, kako je delavnost slovenske skupnosti ustvarjalna in koliko truda je potrebno, da rodi take sadove, kot je organizacijska razgibanost Slovencev v Argentini.

Na 60 straneh je prikazanih 37 slovenskih organizacij (dva abiturienta sta sodelovala kot risarja), ki pa še niso vse, kajti mnogo jih je obdelanih pod skupnim naslovom kot npr. Pevski zbori, Verski listi itd., itd.

Almanah nima samo pomen kot literarna „vadnica“ slovenske mladine v sestavljanju slovenskih člankov, temveč predvsem kot kulturno-politični prikaz: iz njega se dobi jasna podoba raznovrstnosti in obilnosti kulturno političnega dela med Slovenci v Argentini in to v vseh pogledih. Tako imamo tu opis in razvoj organizacij, recimo, od Slovenske fakultete na ukrajinski univerzi, akademskega starešinstva, tudi dijaškega društva, preko deliških in fantovskih organizacij in izdajanj časopisov, političnih, stanovskih, verskih in strokovnih, od Zedinjene Slovenije, dušnega pastirstva, Zveze mater in žena,

Planiskega društva itd., itd. Tudi pregled slovenskih Domov itd.; tudi razvoj Slovenske ljudske stranke, Sija v slovensko svobodo pa do zadruge Slo-ga... o vsem tem so podatki, ki jih bo s pridom vzel sleherni, ki ga zanima slovenska kulturno-politična razgibanost v Argentini. Najlepši pregled tega, kar imamo doslej na enem mestu. To je tudi lep sad truda teh mladih abiturientov, ki jim je bilo nabiranje podatkov ne samo publicistična vaja, temveč predvsem potrebna seznanitev s slovensko realnostjo za — plodno vključitev v njo. Lepšega cilja si ta mladina res ni mogla dati.

Pomembna razprava o slovenskem jeziku

Za božične praznike in novo leto 1979 je ameriški slovenski vodilni slavist prof. dr. Rado Lenček poslal svojim prijateljem 16 strani obsežno okusno izdano predavanje O jeziku in zavesti narodnega porenja, ki ga je imel na simpoziju Instituta za vzhodno centralno Evropo na Kolumbijski univerzi 8. decembra v okviru predavanj o Etični nostalgiji.

O isti temi je prof. Lenček govoril že 16. nov. na študijskem dnevu Lige slovenskih Amerikancev.

V tem kratkem predavanju je verjetno prvič v Ameriki znanstveno načel vprašanje o zavesti slovenskega porenja med vseljenci in razmerje do slovenskega jezika in prvem in naslednjem rodu. Ob Adamičevem primeru, ki da je izgubil slovenski jezik ob amerikanizaciji, ostal pa po zavesti Slo-

ne odstotke devalvacije pesa do konca avgusta, ko naj se razmerje med ZDA dolarjem in argentinskim pesom dvigne na 1418 argentinskih pesov za en ameriški dolar. Istočasno se bodo mesečno dvigale cene elektriki, plinu, bencinu, vsakih šest tednov transportu po suhem, po vodi in po zraku, itd. Cene živlom pa veletrgovci in trgovci na drobno dvigajo — nikdar nižajo — kakor hočejo. V Argentini sedaj jemo najdražje meso na svetu, prav tako najdražjo perutnino, itd. En dolar je nekako dvakrat več vreden v ZDA kakor je v Argentini.

Finančni minister Alemann je napovedal, da od svojega gospodarskega načrta vlada ne bo odstopila, tudi če nekatera podjetja ne bodo vzdržala gospodarske tekme in bodo primorana zapreti, kakor je npr. to storil General Motors. Res je, da je avtomobilska industrija v Argentini v težkem položaju, res pa je tudi, da je za tako majhno tržišče, kakor je Argentina, bilo doslej v državi preveč avtomobilskih podjetij.

Centralna banka se je potrudila in je od 1. januarja — začasno — ustavila tiskanje denarja. 31. decembra 1978 je bilo v obtoku v državi 4,323.133 milijonov pesov, medtem ko je narodni bruto dohodek padel v minulem letu za 3,9 odstotka.

Kljub počitniškem razpoloženju in vročim dnevom so bili argentinski vojaški in zunanje-politični funkcionarji močno zaposleni čez novoletne praznike z zadevo Beagle. Papežev odposlanec kardinal Samoré je neumorno potoval čez Ande sem in tja — štirikrat jih je preletel v desetih dneh — da je ohranil tlečo žerjavico miru med Čilom in Argentino in jo razpihal v plamenček upanja, da se bo zadeva iztekla za zeleno mizo in ne na bojnem polju. Dasi vrsta vojaških in političnih faktorjev odločno govori proti možnosti vojaškega spopada med obema državama, so bili vsaj do vatikanskega posega v zadevi mnogi prepričani, da je spopad neizogiben. Samoréjev prihod je zadevo iznenada paraliziral in jo usmeril v dialog, ki se je razvil v dogovor o nenapadanju in nato v dogovor o končni razmejitvi kritičnega področja med obema državama. Na zaključnem sestanku v Montevideu sta obe stranki sprejeli sv. očeta Janeza Pavla II. za posrednika o končnem dogovoru.

gije, profesor anatomije na ljubljanski medicinski fakulteti in pionir slovenske medicinske terminologije. Ustanovil je v Ljubljani anatomski inštitut in je bil prvi na svetu, ki je v histološko tehniko namesto ksilola uvedel primernejši tetraklorid.)

1944 — 1979
35. OBLETNICA USTANOVITVE NARODNEGA ODBORA ZA SLOVENIJO — SLOVENSKEGA DEMOKRATIČNEGA PREDSTAVNIŠTVA V SVETU.

venec kot se je izjavil svoj čas Zupančiču, je prof. R. Lenček zamislil in obrazložil svojo teorijo o razmerju: jezik — kultura — narod. To podaja v tem lepem božičnem darilu. Lenček razbira najprej funkcije jezika, ki so komunikalne, združujoče, razdeljujoče in prestižne, ter njega razmerje do skupnosti. Dokler so vse te funkcije jezika in stik s skupnostjo v skladu, kot v domovini, ni problema. Ta nastane šele, ko se osebnost znajde v novi tuji skupnosti in se čimbolj staplja z njo. Ta problem se čuti že v drugi generaciji, ki je najbolj razdvojena in se hoče čimbolj odtegniti rahljajočemu se jezikovnemu območju z željo po čimprejšnji asimilaciji. V tretjem rodu pa se že čuti „nostalgija“ po tradiciji in si jo spet skuša razumsko prisvojiti, toda ne kot skupnost, temveč kot posameznik. Lenček odkriva zakonitost: čimbolj se kdo vključuje v drugo skupnost, bolj se rahlja prvotna; čimbolj ima kdo stik s prvotnostjo, tem močnejši je stik z jezikom; čim močnejša je kulturna osebnost, močnejša je zavest porenja, želja po poznanju „korenin“; čim šibkejša nostalgija, tem hitrejša je asimilacija. Za bodočnost naj velja, da je treba „razumsko zavest porenja in čustveno nostalgijo razvijati v posameznikih, ne več v skupnosti. Potencialni nosilec slovenske etnične zavesti jutrišnjega dne bo poedinec, posameznik... zato se naša pozornost mora obrniti od skupnosti na osebnost poedince.“

To teorijo Lenček sam imenuje kot problematsko, postavlja jo v debato. Toda v Argentini skušamo ohranjati kolektivno zavest že par pokolenj.

Novice iz Slovenije

LJUBLJANA — Tržaški Slovenec Klavdij Palčič je že osmič pripravil samostojno razstavo svojih del v Sloveniji. Na tej zadnji razstavi, četrti v Ljubljani, je prikazal svoje risbe v raznih tehnikah.

MARIBOR — 15. decembra je bila v Mariboru odprta razstava ptic. Na prireditvi je sodelovalo 300 gojiteljev ptic iz vse države, ki so prikazali 1500 raznih ptic od kanarčkov do eksotičnih velikih papig.

POSTOJNA — Pred stoštedesetimi leti je Luka Čuč preplezal skalovje na desnem bregu podzemeljske Pivke v Veliki dvorani in odkril pot v ta kraški biser. V okviru praznovanj tega dogodka je bilo že več prireditev. Glavna slovesnost je bila v kongresni dvorani Postojnske jame 8. decembra. Osrednji osebni proslave sta bila seveda Tito in Kardelj — podelili so jim zlati plaketi „za prizadevanje ohranjanja lepote tega kraškega magneta“. (Najbrž za miniranje med drugo svetovno vojno.)

KOPER — Koprška tovarna Tomos, ki zaposluje 2800 delavcev, je uspešno končala leto. Povečala je prodajo v letu 1978 za 13 odstotkov, kar je sicer nekaj manj, kot so načrtovali. Izdelali pa so lansko leto 162 tisoč mopov, avtomatikov, izvenkrmnih motorjev in drugih proizvodov, kar je za 31.000 enot več kot leta 1977.

BREŠTANICA — Kombinirana termoelektrarna z močjo 96 megavatov, ki so jo pred tremi leti zgradili v tem kraju, je v času suše izredno koristna. Toda v decembru, ko se je začelo pomanjkanje energije, več dni ni delala zaradi pomanjkanja goriva.

LJUBLJANA — V slovenskih trgovinah je pred prazniki začelo primanjkovati predvsem kave, z drugimi živili so bile trgovine več ali manj še kar dobro založene, teže je bilo le s pralnimi praški, čistili in z žarnicami. Glede kave pa si marsikdo ni dosti belil glave, saj so mu ponavadi svetovali, naj skoči ponjo v — Avstrijo ali Italijo. Ob mejah so seveda prav brez težav skočili po dragocena zrna.

ZREČE PRI SLOV. KONJICAH — Kovaška industrija Unior iz Zreče je zgradila prvi hotel v konjiški občini. Temeljna organizacija Uniorja Gostinstvo in turizem upravlja ta hotel, ki ima 52 postelj, z dodatnimi ležišči pa sprejme tudi do sedemdeset gostov.

BOVEC — Petnajst krajevnih skupnosti Posočja je sprožilo zahtevo, naj SR Slovenija čimprej poskrbi za „fizično integracijo Posočja s Slovenijo“. Kako naj bi se to naredilo? Spomnili so se, da so se že pred sedemdesetimi leti bavili z idejo o predoru pod Julijci, ki naj bi povezal Soško dolino s Savsko. Strokovnjaki republiške skup-

nosti za ceste so že povedali, da se s predorom pod Julijskimi Alpami bavijo že dalj časa in da so kot najboljšo različico ocenili možnost predora pod Jalovcem iz Tamarja do Loga pod Mangartom.

LJUBLJANA — Trio Lorenz, ki ga sestavljajo bratje Tomaž, Matija in Primož, je 9. maja 1978 slavil v Sao Paulu v Brazilu dvajsetletnico svojega umetniškega ustvarjanja. Na ta dan pred dvajsetimi leti so bratje ob zaključku svojega študija na nižji glasbeni šoli Vič izzvali s celovečernim koncertom v veliki dvorani Slovenske filharmonije pravo senzacijo. Ponovno so v proslavo svojega dvajsetletnega umetniškega dela nastopili s koncertom v SF 12. decembra in izvajali dela Dvoržaka, Lebiča in Šoštakoviča.

LJUBLJANA — Ob 40-letnici Slovenske akademije znanosti in umetnosti so pripravili vrsto razstav. V Prešernovi dvorani Akademije so pripravili razstavo o zgodovini akademije ter razstavo članov razreda za umetnost. Isti dan, 14. decembra zvečer, so pripravili glasbeno-literarni večer, potem pa bodo sledila številna predavanja znanstvenih razredov SAZU. Viktor Korošec bo govoril o hetitskem pravu, Anton Grad bo obravnaval Etimologijo imena Ljubljana, Anton Kuhelj o razvoju mehanike in tehnike na Slovenskem, Anton Šlodnjak o Ljubljani v dvajsetih letih, 19. stoletja v luči korespondence Emila Korytka, razen tega bo še kakih petnajst drugih predavanj iz različnih strok.

Umrli so od 7. do 11. decembra 1978:

LJUBLJANA — Jože Košak, dipl. oec.; Marija Novak; France Pogačar, up. žel.; Vinko Zorič, up. magistratni uradnik; Marija Lordani r. Tomšič; Milan Fabjančič, up. prof., dobrovoljec v I. svet. vojni; Angela Jaklič, snažilka; Bogdan Zupan; Peter Martinc, up. ravnatelj gimn. v Kopru; Alojz Henin-gman; dr. Janez Grčar, up. knjižničar bolnišnice za psihiatrijo; Anton Hudarin, up. kapelnik; Vinko Irman; Franc Vydra, up. žel.; Slavko Štukelj, 79, up.; Tomaž Hrovat, up.

RAZNI KRAJI — Milan Tomazič, Dornberk; Julij Pevec, Hrastnik; Jože Brežič, 96, Ig; Julij Marguč, up., Škofja Loka; Ljudmila Grimšič r. Skaličky, Novo mesto; Marija Dobovišek, up., Šentjur pri Celju; Amalija Hribar, up., 80, Kranj; Adolf Mekina, žel. up., Moste pri Zirovnici; Breda Nemeček r. Vrhovnik, Zbilje; Alfonz Pečnik, Polzela; Ivanka Zelič, Dol pri Borovnici; Adolf Veržun, up., Dravograd; Darko Prijatelj, 60, up., Novo mesto; Miroslav Završnik, Polje; Franc Cizej, up. cevlj. mojster, Zalec; Martina Pleskovič r. Mikolič, up. učit., Mokronog; Ivan Korošec, up. direktor gradb. podjetja Pionir, Novo mesto; Karolina Papež r. Markovič, 75, Novo mesto; Ambrož Avšič, kmet, Kleče; Silvester Pogačnik, 73, Kranj; Ivanka Kač r. Dornik, Pre-serje; s. Alfonza-Katarina Derganc, 95, Mekinje; Florijana Kraševc, Mokronog.

SLOVENC V ARGENTINI

Osebnosti:

Nova diplomantka: Na Instituto Superior del Profesorado je končala študije in postala profesorica matematike gđc. Anči Kočar. Čestitamo!

† **FRANČISKA BOSTNAR** — roj. GÄSPERLIN

Po daljši boleznini in počasnem ugašanju je umrla v četrtek 28. dec. na domu svoje mlajše hčerke v San Justu v lepi starosti slovenska mati, trpinka in mučenica Frančiška Bošnar. Samo dva meseca je manjkalo, da bi izpolnila 94 let. Pokojna se je rodila na Klancu pri Komendi v več stoletni domačiji Martanovi, kakor se je reklo po domače, danes je ta domačija razdejana kot mnogo drugih. Poročila se je z Matijem Bošnar in se preselila v Jarše pri Mengšu. V zakonu se je rodilo osem otrok, dva sinova in šest hčera, ki so razen pokojnega Janeza vsi tukaj v Argentini. Radi težkih časov, gospodarske krize in številne družine ter drugih težav je bilo treba veliko pretresti, a kljub temu, sta se starša zavedala važnosti in poslala svoje otroke v srednjo šolo. Sin Janez je dosegel vseučilišče, kjer je študiral slavistiko. Med vojno je bil domobranski častnik in bil ubit od mine na meji, ko je dostikrat potoval na Gorenjsko in tako držal zvezo z Ljubljano. Tudi ostali so že med vojno, radi slovenskega in katoliškega prepričanja bili preganjani bodisi od Nemcev še bolj pa od domačih ljudi, zato so morali ob koncu vojne zapustiti domovino in oditi v neznanost. Vsa družina se je znašla kakor toliko drugih v taboriščih v Avstriji, odkoder so se leta 54 preselili v Argentino. Hčerke so se kmalu poročile in ustvarile svoje domove, sin Matija pa je postal duhovnik in oče jim je umrl pred osemnajstimi leti.

Na mrtvaškem odru je ležala na domu hčerke Filice, kamor so začeli prihajati kropit številni rojaki in se poslavljati od pokojne mame. Med kropilci je bilo dosti tukajšnjih domačinov. Na dan pogreba so krsto prenesli v stolnico v San Justo, kjer je bila pogrebna maša in so somaševali tamkajšnji škof msgr. Careras, msgr. A. Orehar in M. Borštnar ob navzočnosti številnih drugih duhovnikov.

Cerkev je bila polna slovenskih in tukajšnjih vernikov. Po maši so zemске ostanke spremljali na pokopališče v Olivos, kjer so sprejeli krsto številni rojaki iz Carapachaya in okolice, spremlili do groba in ob molitvi za rajne jo položili v grob, kjer počiva njen mož. Po molitvah je v slovo mami, slovenski ženi trpinkin spregovoril g. Jože Markež v imenu rojakov in v imenu slov. skupnosti, ter izrazil številnim ostalim globoko sožalje in sočutje.

Tudi Svobodna Slovenija se pridružuje in izreka sožalje.

BERAZATEGUI

Božičnica v Berazategui

V soboto 16. decembra je Zveza slov. mater in žena priredila Božičnico v slovenskem domu Berazategui. Gospe tamkajšnjega okraja so z vso ljubeznijo in peštrim programom pripravile nepozaben večer, poln božičnega vzdušja v naših slovenskih običajih.

Pozdravne besede vsem, je izrekla ga. Pavlina Korošec, ki je tudi povezovala točke programa. Ga. Anica Omahna je za uvod prebrala Svetonočni evangelij. Mladi muzikantje so zaigrali božične melodije, nato pa je ljubko deklarirala Karina Škerbec. Presenetil pa je vse navzoče prizor slovenske družine ob jaslicah, ki je bil občutno podan z večno lepo pesmijo — Sveta noč,

blažena noč! K tej družini, k tem jaslim so pristopile zastopnice Zveze vseh okrajev in se poklonile božjemu Detetu s priziganim svečk. Vsem je spregovoril duhovni vodja g. Jože Škerbec, otroški zbor pod vodstvom ge. Betke Vitrih, pa je prisrčno zapel dve božični pesmici. Na vse je napravil globok vtis, govor ge. Cilke Pucko in besede v njem so še dolgo odmevale v navzočih. Pesem je spet zadonela, pesem skrivnostne Svete noči pod skrbnim vodstvom g. Jožeta Omahna in iz grl berazategui gosp. Sledila je božična recitacija ge. Brigite Vidmar in govor predsednika doma g. Jožeta Vidmar. Ob koncu pa je spregovorila in se zahvalila v imenu osrednjega odbora ga. Ruža Šuc.

Ob pogrnjenih mizah se je še pozno v noč razlival občutek, da je bilo vse prepleteno z nitjo božičnega doživljanja, vse napolnjeno z radostjo Svete noči, ki je odsevalo v toplih voščilih, v prijateljskem stisku rok, želeč si božjega blagoslova!

M. P.

MENDOZA

Prireditve za sklep šolskega leta

Društvo Slovencev v Mendози je za soboto zvečer pred božičnimi prazniki povabilo našo skupnost na sklepno prireditve šolskega tečaja sv. Cirila in Metoda.

Predstavitve nove Krivčeve knjige

Zadnji Kulturni večer Slovenske kulturne akcije dne 16. dec. 1978 je bil posvečen predstavitvi nove slovenske knjige, ki je izšla v njeni založbi. Je to zbirka novel in črtic pisatelja dr. Jožeta Krivčeve — Pij. Fant, grenko pijačo! (str. 290). Na željo pisatelja je bil tokrat večer v dvorani Slomškovega doma v Ramos Mejiji, kjer se je zbralo okrog 70 prijateljev založbe in pisatelja. Večer je odprl vodja literarnega oddelka France Papež, ki je poudaril predvsem pomen vsake nove izvirne slovenske knjige sploh. Posebej je označil delo dr. Krivčeve kot pisatelja in omenjal svoja srečanja z njim na raznih emigracijskih postojankah.

Nato je sledila osrednja točka programa: pogovor dr. T. Debeljaka s pisateljem dr. J. Krivčevom o njegovem življenju in delu. Na vprašanja spraševavca je pisatelj živahno slikal haloško domačijo, življenje pred 60-timi leti, „med goricami“, pa kako ga je v šole spravil župnik Jakob Soklič, kako je študiral na Ptujski gimnaziji, kakšne tovariše in profesorje je imel (lepo se spominja dr. Boršnikove) in kako je raste v pisateljski poklic. Že kot dijak je bil tiskan v življenju in svetu (celo s fotografijo) in njegovo dijaško novelo je sprejel za Dom in svet že urednik dr. Debevec, ki pa je pred tiskom umrl. Bil je med abiturienti, ki so izdali l. 1937 zbornik Mlada setev za slovo od gimnazijskih let. Ko je prišel na univerzo — pravno fakulteto — v Ljubljani, je dr. Debeljak tiskal iz Debevečeve zapuščine njegovo v gimnazijskih letih poslano črtico. Tako je postal „dominsetovec“ in je reviji ostal vseskozi zvest. Govoril je nato o svoji generaciji literarnega rodu (Kocipec, Šali) ter o stikih s Pregljem, Jalnom, Velikonjo, z „dominsetovci“ nasploh; o kulturnem molku med okupacijo, o delu pri Slovencevem kolektaru ter Slovencevi knjižnici itd. Tam je izšla l. 1942 prva njegova knjiga črtic Dom med goricami, za katero je dobil Prešernovo nagrado mesta Ljubljane za časa župana

Otroci so pripravili pravilčno igrilo „Kralj Matjaž in Alenčica“. Priredil jo je naš voditelj odrskega življenja v slovenski Mendози g. Rudi Hirsche-gger. Vsebinde je povzel in združil v ubrano celoto iz pravilčne igre Pavla Golia „Peterčkove poslednje sanje“ in iz lutkovne igre „Kralj Matjaž in Alenčica“. Med prirejanjem odrske igre za otroke je imel pred očmi poleg vsebinske enotne povezanosti tudi misel, da je z glavnimi in stranskimi vlogami na odru zaposlil vseh naših 35 šolskih otrok.

Vsa priprava in režija je bila seveda na njegovi skrbi. Uspeh vpriporitve je bil nepričakovano velik. Trud, ki ga je režiser vložil v pripravo igre v teh včasih kar neznosno vročih popoldnevih, ko je celo sam osebno vozil posamezne otroke na vaje v Dom, mu je bil zares tisočero poplačan! Verjetno se ne zavedamo vsi v zadostni meri, koliko vztrajne potrpežljivosti je moral uporabiti, da je tem našim malim, ki jim za našo govorico včasih postaja že jezik nekako trd in neokreten, ugodil govorjenje in jih pripravil do pravilne izgovorjave. In vprav v tem je dosegel prvi čudež. Če smo količkaj pozorno poslušali govor nastopajočih, smo na prvi mah mogli ugotoviti, kako jasno in lah-

(Nad. na 4. str.)

DAROVALI SO:

Za tiskovni sklad Svobodne Slovenije je daroval N. N. iz Ramos Mejia 50.000 pesov. Iskrena hvala.

Uprava Svobodne Slovenije

grala. Rupnika. L. 1944 je sodeloval pri Velikonjevim Zborniku Zimske pomoči, kjer je izšla črtica Pij, fant, grenko pijačo, ki je dala naslov tej drugi njegovi knjigi. Izpraševavec je sedaj poudaril, da je bilo posebno važno dr. Krivčeve delo v času taborišč. Tedaj se je on pokazal dober organizator literarnega življenja, ko je ustanovil in vodil šapirografirano „literarno revijo“ Svet in dom, z vidno povezavo s tradicijo Doma in sveta. Zbral je vse pomembnejše taboriščne pisce in slikarje. Tako je ta stran delavnosti, kakor tudi njegova gojitev Balantičevega spomina za to razdobje begunstva izrednega pomena. V zadnjem delu je tekel pogovor o Krivčevem pisateljevanju v Argentini ob Zborniku Svobodne Slovenije, Duhovnem življenju, raznih listih in revijah, tudi v okviru SKA. Tako je dozorl novi knjigi, ki je ta dan izšla. Krivčev je govoril o njenem notranjem sestavu in o postankih raznih črtic ter se je zahvalil vsem, ki so pripomogli k izidu, kakor tudi ilustratorju Bukovcu.

Iz pogovora je postalo razvidno Krivčeve pisateljevo delo in njegovo literarni razvoj. Njegove knjige, razne revije (Mlada setev, Dom in svet, Svet in dom, zbornik Zimske pomoči, Meddobje...), ki so bile razstavljene na mizici, so dokumentirale njegovo pripovedovanje.

Nato so člani gledališke oddelka SKA, Pavci Eiletzova, S. Jerebič in L. Rezelj recitali odlomke iz njegove nove knjige. Na posebno željo pisateljevo je Pavci Eiletzova recitala še dve pesmi Karla Mauserja, s čemer se je hotel dr. Krivčev obdolžiti pokojnemu prijatelju, ki mu je obljubil napisati uvodne besede v tej knjigi; pa je prej umrl.

Nato je pisatelj podpisoval svoje knjige na željo kupecv. F. Papež je s sklepno besedo javil tudi izid revije Meddobja obnem s Krivčeve knjigo zaključil lepo predstavitev ter sploh lansko sezono kulturnih večerov SKA, katerih je bilo enajst.

Pisatelju Mauserju v spomin

21. januarja bo druga obletnica smrti pisatelja Karla Mauserja. V tem letu po njegovi smrti so izšle pri SKA v Buenos Airesu njegove pesmi iz zapuščine pod naslovom Človek sem in večnost, ki so ga odkrile in potrdile tudi kot pesnika. Iz Celovca pa poročajo, da je dotiskani prvi zvezek njegovih Izbranih del, ki bo za drugo obletnico smrti že zunaj. Izhajala bodo nekaj let kot redne Mohorjeve knjige.

Naš list se ga je ob prvi obletnici spomnil s ponatisom nekaj njegovih prvih taboriščnih črtic, ki niso bile vključene v zbirko njegovega pomembnega feljtonskega pisanja Na ozarrah. Prišli pa sta nam zdaj v roke še dve taki črtici iz Koroške kronike, ki jih ni v Na ozarrah, zato ju ponatiskujemo v spomin njegove druge obletnice. Predstavljata sicer njegovo začetno pisanje, toda reminiscence na domovino, ko smo jo tedaj pred 33 leti zapustili, so bile nam tedaj v taboriščih še žive in so nam take kratke dogodivščine iz polpreteklosti mogle vzbujati hvalne spomine. V taborišču so te Mauserjeve črtice delale dobro delo. Naj bosta zato tudi ta dva feljtona ponatisnena v spomin na naša taboriščna leta, na Koroško kroniko, predhodnico koroškega lista, ki je letos slavil svojo tridesetletnico, pa obšel to pionirsko delo slovenskih taboriščnikov na Koroškem za Korošce. Zlasti pa v spomin druge obletnice Mauserjeve smrti.

td.

Gozd

„Pa bi le poskusil kako drugače, Jernej!“ se je tresel za mizo stari Grmovec.

„Ne morem, oče. Na vse sem že mislil. Gozd še ostane. Nekaj debelih bukev in hrastov pa nekaj smrek in zamašil bom Potokarjevo nenasitnost.“

„Samo nekaj nikar, Jernej, lepo te prosim, nikar ne sekaj! Takega gozda ni nikjer, kakor je naš. Vsakega debela je škoda. V gozd hodi kakor v cerkev! Ne s sekirjo, ampak z molitvijo!“

„Potlej je pa sploh neumno, da ga imamo. Naj ga mar samo gledam?“

„Denar si izposodi; lahko ga boš dobil,“ težko sope Grmovec in rine izza mize. Glava se mu trese in ustnice mu brbljajo.

„Vam je lahko reči. Kako bom pa vračal?“

„Letina dobro kaže in cika je breja. Izkopal se boš, iz dolga.“

„Pa bi Jožu manj zapisali!“ je bruhnilo iz Jerneja. „Zavoljo njega sem zdaj v škripcih. Zdaj pa še sitnarite.“

„Pa bi Ožbovčevu vzeli,“ je zagrčal oče, „priženil bi bil. Pa si svojo tiščal. Kar je za nohtom črnega, ni prinesla k hiši.“

„Še njo mi oporekate,“ je vzrojil sin,

„sekal bom, pa mir besedi. V pismu imati zgovorjen kot in mernik pšenice. Drugo vas pa ne briga.“

„Ne bom ti dolgo v nadlego. Vem, da sem Marjeti v napoto. Kmalu se bom umaknil k rajnci. Le ne skrbi! Samo nekaj nikar!“

Grmovec se trese glas in roka, s katero suva predse. „Kaj vas tako boli? Pa dobite denar, da zamašim gošt Potokarju!“

„V posojilnico stopi! Boltar bo rad posodil. Ve, da nisi na slabem,“ se maje Grmovec.

„K Boltarju? Nikoli!“

„Kaj imaš z njim? Posodil bo.“

„Nočem, sem rekel.“

Jernej zadržal pri vratih. Grmovec pritiplje do peči in sede na klop.

Gozd. Po smrekovih brinčljah diši v hiši. Grmovec je kar trmast. Zdaj bo sekal: kar je najlepšega, bo posekal... Pa si ne da k sebi.

„Še slabe račke sem se komaj dotaknil,“ sope stari. „Zdaj se ti bo spravil na najlepše debela. Zavoljo tistih nekaj stotakov. Bog ne zadeni!“

Vstal je in pritiplal do vrat. V veži je Marjeta marnjala nekaj pred pečjo. Starega še k mari ni imela. Skoraj po sili je prišla k hiši. Ni mogla drugače. Vzela je Grmovečeva. Postaven je bil, Boltarjev pa šantav in krmežljav.

Jernej je stal na dvorišču in ogledoval voz. Soro je imel nalomljeno.

„Jernej!“ je pogrknil Grmovec.

„Je že prav!“

In Jernej gre čez vrt proti stogu.

Dan je siv, skoraj za dež. Grmovec čuti, da se sivina ne bo dolgo držala. Rado bo pršlo. V hrbtu že čuti spremembo. Bolečina se zajeda v križ kakor griz hudih mravelj.

Stari se obrne nazaj v vežo. Marjeta razvezuje butaro in naklada okleščke na ogenj.

„Marjeta, daj, reci Jerneju, naj ne seka gozda! Vsaj dotlej ne, dokler bom jaz živ. Ko bom v grobu, čeprav vse spremeni v frato.“

„Ne bodite sitni. Jernej že ve.“

Z burkljami tišči loncek k ognju.

„Vsaj ti me poslušaj! Gozd je bogatija. Ne stegujta rok po njej! Dokler ni res potrebno! Naj Jernej vzame v posojilnici. Lahko bo dobil.“

„Meni nič mar. Saj sem tuja. Nič ni mojega.“

„Žal besede ti še nisem rekel,“ je grenak Grmovec.

„Dobre pa tudi ne!“ je usekala.

„Vešča!“ je siknil in odmotovill v hišo.

Pri južini so molčali. Stari je samo nekajkrat zajel, potlej pa odložil žlico. Ni mogel jesti. Vse mu je ostalo pri vrhu.

„Zdaj vam še ne kuham več prav,“ se je našobila Marjeta.

„Prav, prav. Kmalu bomo prsti siti. Vem, da oba komaj čakata.“

Grmovec je bil poln žolča.

„Vedno isto žene. Kdo vas bo poslušal? Še nikoli vam nisem štel žlic,“ je bil Jernej užaljen.

„Ne z očmi, s srcem pa!“ gori stari.

(Nad. na 4. str.)

Slovenci v Argentini

(Nad. s 3. str.)

ko jim je tekla materina govorica. In vprav to je tisti veliki problem, ki ga zadnje čase opažamo med našo mladino. Naš govor jim postaja — težak...

Na tem večeru smo pa doživljali nasprotno; dejansko v naše veliko in srečno presenečenje! Vsem, skoro brez izjeme vsem je govor tekal gladko, lahko. In za ta uspeh gre režiserju naše prvo in največje priznanje; prepričani smo, da v imenu vseh staršev tudi lahko iskreno rečemo: naša najprisrčnejša zahvala!

Igrica je bila na tolikšni višini, da ne smemo mimo naštevavanja glavnih vlog. Kralja Matjaža je v igri in besedi res odlično podal Jurček Bajuk. Kraljico Alenko je dovršeno igrala Maruška Štirnova. Njuno hčerko kraljico Alenko je z neprisiljeno naravnostjo in jasno govorico podala Veronika Bajuk. Brez dvoma je prvenstvo v odrski ustvaritvi vsestransko dosegel Karli Raholin kot kraljev sluga Pavliha; njegova naravno doživeta igra je bila nekaj izrednega. Poveljnika kraljeve telesne straže je sproščeno igral Peter Bajda. Čudili smo se tudi Ivančku Bajuku, kako gladko mu je tekla beseda v dokaj teži zakladnici besed, ki jo je obsegala njegova vloga prvega vojsčaka. Druga dva in tretjega vojsčaka sta predstavljala Janko Štirn in Aleksander Bajda. Dovolj sproščeno je tudi igral vlogo Sulimana Karli Bajda in njemu ob strani je turškega viteza predstavil Pavel Nemanic. Mnogo odobravanja je s svojim naravnim nastopom žel Martin Bajuk kot prvi stražar Hasan; drugastražarja pa je igral Leri Jerovšek.

Kakor smo že omenili, je s kraljem in kraljicami spremljalo v vseh 35 naših solarjev, nihče ni ostal — prikrasjen.

Pripomniti moramo še to, da so otroci vkljub „počitniškim dnevom“, ko je tako močno vabila igra, žoga in veda, z veseljem, da, z navdušenjem žrtvovali svoje „dragocene“ počitniške popoldneve.

Navzoči seveda niso nič štedili z zasluženim odobravanjem in priznanjem vsem sodelujočim.

Po igri so otroci prejeli letna spričevala. Inž. agr. Marko Bajuk pa se je v imenu staršev zahvalil za ves poštovni trud med šolskim letom učiteljskemu zboru, posebej pa je še poudarjal zahvalo režiserju g. Rudiju Hirscheggerju.

Bb.

CARAPACHAY

Božični sestanek mladine

V nedeljo 17. decembra popoldan se je lepo število mladih zbralo v domu, kjer so imeli na programu božični sestanek. Navzoč je bil č. g. Janez Cukjati, ki pomaga pri dušnem pastirstvu v tem okraju. Podal je duhovno misel

kaj naj pomeni Božič današnji mladini. Na sporedu so bile slike, nato petje in prost razgovor.

Zaključek letošnjih predavanj dr. Milana Komarja

Kakor vsako tretjo soboto v mesecu, tako so se tudi v decembru zbrali mladi, predvsem študentje, da so poslušali zadnje predavanje v tem letu. Po govoru so dekleta postregle vsem navzočim z dobrotami, ki so jih prinesli s seboj. Lepo so se zahvalili g. predavatelju za trud, ki ga že leta in leta izkazuje in mu v znak hvaležnosti izročili spominsko darilo in ga prosili, da bi to leto zopet nadaljevali s tem tečajem. Razvel se je prost razgovor, šale in petje in ura je bila že čez polnoč, ko so se začeli veseli razhajati.

Polnočnica

Tudi za ta Božič je bila polnočnica dobro obiskana, prišli so rojaki iz bližnje in daljne okolice. Sv. mašo je daroval naš duhovni vodja Matija Bošnjak. Lep nagovor med sv. mašo in ubrano petje domačih priljubljenih pesmi je pripomoglo živjeti se čimbolj v svetovno skrivnost.

Nedelja sv. družine in Silvestrovanje

V nedeljo po Božiču je pri polni dvorani rojakov daroval sv. mašo msgr. A. Orehar, ki je v pridigi govoril o krščanski družini in naši krščanski skupnosti. Omenil je, če se hočemo v tujini obdržati nas čakajo svete naloge in dolžnosti. Sv. daritev je bila spremljevana z ubranim skupnim petjem. Po maši pa je veliko rojakov ostalo na kosilu, ki so ga po stari navadi dobro pripravile carapachayske žene in dekleta. Prav prijetno je bilo sedeti v senci dreves in v medsebojnem pogovoru, je vse prehitro mineval čas.

Zvečer pa se je dom ponovno napolnil z rojaki domačini, pa tudi drugi krogi so bili dobro zastopani. Zlasti je bilo mnogo mladine. Fantje in dekleta so podali nekaj šaljivih prizorov, ki so se jim navzoči prav pošteno nasmejali. Po pozdravu ob vstopu v novo leto je zaigral domači orkester in se je takoj razvil z vsjo živahnostjo, sproščeni pravi družinski ples.

N. R.

IZZA ŽELEZNE ZAVESE

„Veš, da se zdaj lahko kritizira komunistično partijo?“

„Vem. A — je pa že lepše živeti med domačimi štirimi stenami!“

„Sovjeti smo že dovolj močni, da lahko ukinemo vso špijonažo!“

„In kaj bomo nato z maso brezposelnih?“

PO ŠPORTNEM SVETU

NA SVETOVNEM PRVENSTVU v damskem rokometu je zmagala ekipa Nemske dem. republike pred SZ in Poljsko. Tretje mesto je zasedla Madžarska, 4. ČSSR, 5. Jugoslavija in 6. Poljska.

HOKEJISTI Jugoslavije se že pripravljajo na tekmovalno v skupini „C“, ki bo marca v Barceloni. Po tihem upajo, da bodo zasedli prvo mesto in se uvrstili v skupino „B“. V tem primeru bi Hokejska zveza Jugoslavije tudi kandidirala za prireditelja svetovnega prvenstva skupine „B“ v letu 1981. To tekmovalno bi naj bilo spet v Ljubljani.

NA DOBRAČU nad Beljakom je bilo 8. decembra prvo tekmovalno v veslalomu za evropski pokal. Nastopilo je 114 tekmovalcev, uvrstilo pa se jih je 64. Prvo mesto je osvojil Avstrijec Brunner, sledila sta mu Šved Jakobsson in Švicar Schwendener. Slovenci Oberstar, Sitar, Franko in Benedik pa so zasedli 45., 47., 55. in 60. mesto. Naslednjega dne je bil slalom v Badkleinkirchenheimu. Prvo mesto je osvojil Ortner (Avstr.), Franko je zasedel 25. mesto, Benedik pa 32. Oberstar in Sitar pa se nista uvrstila.

ENAJSTOLANSKA JAMARSKA OD- PRAVA iz Slovenije je v decembru raziskovala jame na Galapaškem otočju v Ekvadorju. Odpravo je organiziral jamarski klub Črni galeb iz Preboda, člani odprave pa so bili iz raznih krajev Slovenije. Denar za odpravo so prispevale mnoge slovenske delovne organizacije in pa posamezniki.

OD VSEPOVSOD

Sekta „Tempelj ljudstva“ so oporečniki

Moskovska „Pravda“ je komentirala dogodke v Gvajani in je predstavila člane te sekte „Tempelj ljudstva“ kot oporečnike, ki se bore za svobodo in pravico. Seveda pa v Pravdi niso nič povedali o zvezah te sekte z raznimi vplivnimi politikami iz najožjega Carterjevega kroga. Takole je Pravda napisala: „V ZDA so bili člani te sekte podvrženi zasledovanjem in preganjanjem. Toda tudi v pragozdovih Gvajane so živeči v strahu. Bali so se, da jih bo tam dosegla kaznovalna roka ameriških oblasti. Bali so se za usodo svojih otrok, ki so jih hoteli vzgojiti v duhu enakopravnosti in pravičnosti.“

To, kar se je zgodilo v Gvajani je postalo zgovern primer tragične usode ameriških oporečnikov, za katere ni bilo mesta v Ameriki, prav tako pa ga niso mogli najti v drugi deželi.“

Seveda Pravda ni napisala, da so se ti „oporečniki“ brez ovir selili v druge kraje, dočim sovjetski oporečniki največkrat končajo v taborišču.

PODRUŽNICE:

EZEIZA

Ruta 205 (nasproti postaje)
Tel. 295-1197

C. SPEGAZZINI

Av. 25 de Mayo 136

SAN JUSTO

Almafuerte 3230
(eno kvadro od občine)

LOMAS DE ZAMORA

Hipólito Yrigoyen in Laprida

Dekoracije

OSREDNJA HIŠA:

LOMAS DE ZAMORA

Av. Hipólito Yrigoyen 8854/62

Tel.: 243-2291

(med Boedo in Sáenz)

Vse za dom

Pohištvo

Dekoracije

(Nad. s 3. str.)

sekal Rotijino ime. Tam bom lahko počil. Z rajno sva vselej tam sedela.“

Poiskal je palico. Marjeta je pomnila posodo, ko je bencal čez prag.

Koj za hišo je zavil na kolovoz. Trava je že močno odgnala, tudi po kolovozu je ozelenelo nekaj šopov.

Grmovec ni nič videl. Strmel je predse in se lovil na palico. Pri srcu ga je stiskalo in sapa mu je nagajala. Tudi v križu ga je močno zbadalo.

„Lahko bi počakal. Saj sem trhlen, da se komaj nosim,“ ga je vse bolelo. „Bog se me usmili!“

„Kam, Grmovec? V posteljo, v posteljo!“ ga je ustrašil Hajman.

„Aha!“ je zagrcal in se ni dal ustavit. Kar pognal se je med žiti.

„Kam ga le nese?“ je stal Hajman in zijač za njim. Saj kar opleta.

In res je Grmovca zanašalo na vsak korak. Boril se je s sapa in srcem in z Jernejem. Še Marjeto je prosil v mislih. „Lahko bi počakala. Po moji smrti bi pa naredila po svoje.“ Počasi je rnil v klanec.

„Že diši po gmajni,“ se je ustavil. „Smreka cvete.“

Oddihaval se je in se z obema rokama naslanjal na grčevko. Gozd je stal pred njim in na daljnjih robovih zgubljal v sivino.

„Tamle je moj,“ se je pognal dalje. Kar omahnil je, ko je stopil med debla. Kostanj. Vsako leto je poln.

Grmovec gleda v veje. Kolikokrat je sedel v rogovilah in s preklijo mlátil po bodičastih plodovih. Potlej jih je s pastirji pekeli na paši. Včasih jih nalašč niso narezali. Če so bili preveč vodeni, jih je razganjalo v žerjavici, da so iskre pršele na vse strani.

Tu je mejnik. Mahovnatno glavo ima in skoraj ves je v ilovnatni zemlji, toda Grmovec bi ga tudi slep našel. Meja gre zdaj naravnost, do Ožbovčevega kolovoza in v trikotu do španovih bukev.

Grmovcu se čudno utrinja pred očmi, grčevka spodletuje. Do bukev mora priti in do hrastov. Celotno življenje jih je božal in še veje ni nobenemu odbil. Samo takrat je s plenkačo usekal njeno ime, ko mu je povedala, da Jerneja nosi.

Teško se poganja Grmovec, srobot mu je v napoto. Bogme, kakšna raščal! Smreke so šele v vrhah košate, debla ravna kakor leskova palica.

Hrast! Grmovec kar sople. Hrapava skorja, razkošate rogovile, grčeve veje. Deblo pa gladko. In vse to bo zdaj Jernej sekal. Bog ne zadeni!

„In bom ostal,“ se čudno temni staremu pred očmi. „Vso noč bom tu in

ko zjutraj pride uničevalec, se bom zoperstavil. Ne bo sekal, dokler sem jaz živ. Ne, ne bo!“

Čudno zapoje grčevka ob kamnu, ki je skrit v mahu. Grmovec omahuje proti bukvam. Tamle so, gladka kakor mlada telesa. Dva moža ne obsežata tiste, ki je prva in nosi rajne žene ime.

Grmovec napenja oči. Motne so, kakor da gledajo skozi kalno vodo. Aha, tam je ime. Čudno brazgotinasto in razpotegneno, toda se še vidi.

Proti deblu omahne, da se mu grčevka zmuzne iz tresočih se rok. Bolečina pri srcu narašča, zdaj je kakor železna pest, ki trga žile. V glavi čudno šumi in pred očmi ni nitj za dlan sočno zelenega mahu. Sama tema. Pa bi mah moral biti. Z rajno sta takrat sedela na njem in se s hrbtom naslanjala na debla.

Grmovec steza roke, toda nimajo opore. Skrivljeno telo pada, pada, se odbije od debla — za orehovo lupino krvi — in stariček leži na močni korenini, ki šele za dober meter od debla zginje v zemljo.

Grmovec je miren. Z zobni tlišči v mah. Grčevka leži poleg njega kakor grožnja.

Vsaj tri dni bodo bukve še stale.

Pozno popoldne je pričelo rositi. Megle so se nagnile od vseh strani, da ni bilo videti ne v gore, ne v dolino.

OBVESTILA

NEDELJA, 28. januarja:
Vsakoletna prireditev Duhovnega življenja na Slovenski Pristavi.

NEDELJA, 18. februarja:
Velika tombola na Pristavi

Sporočila svojim strankam, da ordiniram na novem naslovu
Avenida Mitre 1027
Avellaneda
v ponedeljek, sredo in petek
od 15. do 18. ure.

Dra. Špela Južina
zobozdravnica
TE.: 207-4369

Prof. dr. JUAN JESUS BLASNIK

špecialist za ortopedijo
in travmatologijo

Marcelo T. de Alvear 1241, pritličje
Capital Federal
Tel. 393-2413

Ordinira v torek, četrtek in soboto
od 17. do 20. Zahtevati določitev
ure na privatni telefon 666-4366.

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL CASCANTE

Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires
Pta. baja, ofic. 2

T. E. 35-8827

PUERTAS PLEGABLES
Intermódulo
desde \$22.500.- m²
en maderas, vitraux,
laminados plásticos y
telas vinílicas
Fabrica, Ventas
y Envíos Interior:
Rio de Janeiro 677 Cap. Fed.
812-7490 y 2069
Sucursales:
Capital: Av. Juan B. Justo 3976
San Miguel:
Av. León Gallardo 383

INTERMODULO

opozarja posebej

Slovence

na

soje izdelke

Izredne uradne ure v SLOGI

OB SOBOTAH OD 16. do 19. ure

- SAMO ZA NALOŽBE DENARJA (Vezani in navadni deleži).
- POKOJNINSKA POSVETOVALNICA — Vodi g. Adolf Škrjanc. (Namesto ob sredah, bo odslej ob sobotah od 16. do 19. ure).

SVOJI K SVOJIM! V SLOGI JE MOČ!

Kdor v tem življenju v me veruje,
ne umrje na vekomaj.

Z globoko žalostjo v naših srcih naznanjamo rojakom žalostno vest, da se je po božji odločbi preselila v večni dom naša ljubljena mama, stara mama, prababica, gospa

Franciška Borštnar roj. Gašperlin

Previdena s sv. zakramenti za na pot v večnost, je mirno v Gospodu zaspala 28. decembra 1978 v 94. letu starosti.

Po pogrebni maši v sanjski stolnici smo jo dne 30. decembra položili k večnemu počitku na pokopališču v Olivosu, v grob njenega moža Matija.

Ob tej priložnosti se zahvaljujemo prevzv. g. škofu iz San Justa Msgr. Jorge C. Carrerasu za pogrebno sv. mašo in tolažilne besede in vsem duhovnikom somaševalcem. — Posebna zahvala msgr. Oreharju za vodstvo pogreba in v srce segajoče besede ob grobu; gg. duhovnikom, ki so na domu opravili molitve ob krsti, spremljali mamo pri pogrebu, opravili sv. maše in izrekli sožalje. — Zahvaljujemo se posebej g. dr. Starcu za dolgotrajno in zvesto duhovno oskrbo pokojne mame. — Prav lepa hvala g. Jožu Markežu za prisrčne poslovilne besede, izrečene ob grobu v imenu karapačajske skupnosti. — Dolžno zahvalo izrekamo tudi zdravniku dr. Lojzetu Berčetu, ki je mamo oskrboval v njeni starostni dobi.

Končno iskrena zahvala vsem, ki so bili naši nepozabni mami dobri v življenju in so ji izkazali ljubezen ob smrti. Bog povrni vsem, ki so nam v dnevih žalosti stali ob strani.

Pokojno mamo priporočamo vsem v krščanski spomin.

Žalujoči:

sin: Matija, duhovnik
hčere: Albina vdova Boltežar,
Ivanka por. Ilc,
Angela por. Aleš,
Franca por. Aljančič,
Filica por. Marinčič,
Tilka por. Leskovec,

zetje: France, Ciril, Vinko, Janez in Lojze,
sedemnajst vnukov in petnajst pravnukov.

Argentina: San Justo, Villa Ballester, Carapachay
Slovenija: Komenda, Jarše, Kamnik

ESLOVENIA LIBRE

Editor y director: Miloš Stare

Redacción y Administración:

Ramón L. Falcón 4158

1407 Buenos Aires,

Argentina

T. E. 69-9503

Uredniški odbor:

Miloš Stare, Pavel Fajdiga,
dr. Tine Debeljak, Slavimir Batagelj
in Tone Mizerit

Correo
Argentino
Central (B)

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775

TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824

Registro Nacional de la Propiedad
Intellectual No. 1.419.886

Naročnina Svobodne Slovenije za 1979:
za Argentino: \$ 25.000.—, pri pošiljanju
po pošti \$ 28.000.—; ZDA in Kanada pri
pošiljanju z avionsko pošto 30 USA
dol.; obmejne države Argentine 25 USA
dol.; Avstralija 35 USA dol.; Evropa
32 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa
za pošiljanje z navadno pošto 24 USA
dol.

Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados
Unidos 425, 1101, Buenos Aires, T. E.
83-7213.

KREDITNA ZADRUGA

"SLOGA" z o. z.

BME. MITRE 97

RAMOS MEJIA

T. E. 658-6574

URADNE URE:

PONEDELJEK, SREDA IN PETEK
OD 15. DO 19. URE.